

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

Áldozunk!

Mint a vízbe dobott kő, mint a sziklák közé kiáltott hang, mint hólavina nő, gyarapszik, terjed, szélesebb hullámokat vet, ébreszt, buzdít, kiált a gyakori gyónás és áldozás jelszava.

„Gyakran, mindennap áldozunk,“ — hangzik a modern szószékekről az öskereszténység diadalmos mottója. Megindult a pünkösdi zugó vihar. Űdit, tisztogat, az indifferens lelkek pályáját bontogatja, az önértetlen katolikuskokat ébresztgeti. „Áldozunk!“ ez az ihletett hang az isteni kegyelem szárnyain belopódzik a paloták fodros ablakfüggönyei mögé s behatol a nyomorral telt kunyhók csikorgó ajtaján. Szalonok lombán heverő szőnyegjein s az utca fürge népe között visszhangzik: „Áldozunk!“

Cseng-bong, egyre szól, kiált a jópásztor hívó szava. Zavar, hűz, vonz, rábeszél, könyörög, buzdít. S szövetkeznek az Úrnak vendégei, gazdagok az emeletokről, szegények és ügyefogyottak az utcák széléről.

A hang, a beszéd, a tárgyalás, a szóvetkezés, a közhirdetés meg van!

De nincs meg a közszellem, a közérzet s a közakarát: áldozni. Nem is lehet. „Áldozunk“ jelszóban összpontosított törekvésünk szirtkebe, sziklakba verődik. Haladásunk útját hajmeresztő romok zárják el s minden életcsirát elfojtó, nyomott légkörünkben támbolygó lépteink alig láthatók. A társadalom velőibe és vénáiba csontorodott bűnök az Úr asztala s a lelkek között állanak a gonosz szellemek örök éberségével válaszfal gyanánt.

Ezek:

1. a bevett és megmásíthatlan husvétii gyónás,
2. a rettenetes szeszelés lent és fent,
3. a nép fertőzött testében cirkuláló vérbűn,
4. a titkos társulatoknak immár falvakon is érezhető aknamunkája,
5. az atheizmus az iskolákban s Kr. istenségének tagadása a botos templomokban,
6. a szocialista kaján agitátorok folytonos konkolývetése és

7. hogy a zsidó újságok még a keresztények asztalán fekszenek!

Ezekbe ütközünk. Ezek a „non serviam“ sziklái, a bírvágy szirtjei, a kéjvágy szörnyci, melyek a liberalizmus nyomtasztó légkörében évszázadokon át préselődtek össze, s az ember képét eltorzították, gondolkodását lealacsonyították, vérért megfertőztették és szívét, mint a tejet, megaltatták.

Ezekkel szemben a gyöngé jelszó, a hiresztelés, a hangolás és hangadás „áldozunk“ ugyan mit ér? Nemde ezek a társadalmakat mozgó nagy hatalmak? Talán nem ismerjük őket? Mit akarunk velük szemben?

Ezek a mai közszellem, közgyönyör, közvágy, közimádat.

Ezek az óriások acéllábakon állanak, bele vannak növe az ember megromlott természetébe, idegeibe van oltva a „non serviam.“ Ezek amaz örök bírvágyban találják táplálékukat, melynek maga a Mindenható volt kénytelen tilalom gyanánt a szövetség táblájára írni: „non moechaberis“, „non furtum facies.“

Nem volt nehéz az istentelenek mun-

TÁRCA.

Bányavirágok.

(Folytatás és vége.)

A bányásznap vallásos elete sajátos megnyilatkozásának tág teret nyújtanak az egyházi évben előforduló ünnepek, melyek majdnem mindenikére reanymja felfogásának különleges seget. Alkalmyszerűleg felemlitem, hogy a karácsonyi ünnepkörben, másol is szokások bethlehemjárás teljes epegeben talán csak még így bányavidekeken el. Sőt, amit sehol sem láttam, itt már az adventi időben az a szokás divik, hogy estenkint a fiatal generáció tagjai közül többen, magukat teljesen maszkírozva, mellüket, hátukat u. n. kongókkal megrakva, kezükben ostorral, mint ijesztő remek (bondrosok) száguldozzák körül a községet skarácsonykor a bethlehemesekhez szegődnek. Hogy e szokás honnan veszi eredetét, alig mondható meg. Vallási motívumtól abból lehetne talán ki-magyarázni, hogy mintegy jelezni akarná, hogy Krisztus eljövetele előtt (advent) a világ a gonosz lélek hatalma alatt volt, s mintegy utalnak Szent Peter I. lev. 5. r. ama szavaira:

„... diabolus tamquam leo rugiens circuit...“ ezen régi szomorú állapotot igyekeznek szemléltetőleg előadni az adventi bondros járássokkal.

Különben a világi hatóság szigorú intézkedése annyira visszazoritotta e szokást, hogy lassankint ez is elmarad.

Hogy karácsony szent estéjén a legszegényebb bányász-család asztaláról sem hiányzik a cukorral, aranyos dióval, kalácsal stb-vel megrakott karácsonyfa, — talán mondanom sem kell. Vízkereszt napjáig, míg a pap meg nem szenteli, — hozzá nem szabad nyúlni a gyermeknek.

Az éjféle misén minden épkézlab ember ott van. Régente az is szokásban volt, hogy az éjféle misére cserecsnyefa viragot vittek a hívők kezükben. Ugyanis november 21-en, Boldogasszony bemutatása napján, cserecsnyefa ágat törtek le, s azt egy vízzel telt edénybe tették s ez a melegben karácsonyra szépen kivirágzott. Sőt, a mise alatt, mint a régiéktől hallottam, madarakat is szőlaltattak meg, — mintegy bizonyággal azon hiedelmüknek, hogy minden karácsony éjjel azon időben, midőn Jézus született, az egész természetben jótékony meleg árad szét s a fák virágozni s a madarak énekelni kezdenek.

A bányásznap házi állatjait („Isten által az embereknek adott nema szolgák“. Ő Szent-sége X. Pius szavai) meglehetősen védelemben részesíti, de különösen kiterjed figyelme ezen az ünnepen, amikor különös gondjaiba részesíti. Este 10 órakor kürtölve járják be a községet azért, hogy a ragadozók vérengzésétől legyenek megvédve állataik, ha majd nyáron a legelőre kerülnek.

Aprószentek ünnepén a „mustármag kérés“ van szokásban. A gyermeket elküldik a szomszédba, vagy valamelyik rokonhoz, hogy mustármagot kérjen. Itt aztán az a meglepetés éri a rosszat nem sejtő gyermeket, hogy vesszővel gyöngéden (?) megverik. Valószínűleg Heródes kegyetlenségére valló célzás akar ez a szokás lenni, ki Krisztusért a gyermekeket Bethlehemben megölette, más magyarázatot nem lehet adni.

Őesztendő estéjén, az ólomöntés és egyéb sorsvetés stb. másol is ismert szokások, jóslások egyáltalán a jövő titkainak megtudására, vagy a sors irányítására céloznak, melyeknek semmi keresztény jellegük nincs, teljesen a pogány világ maradványai.

Farsangban az ártatlan Zsuzsánna bibliai történetet adják elő, meglehetősen ügyességgel,

kája, mellyel a megromlott emberi természet szeszélyeit s bűneit közszellemé, közkultuszá, közkerülccsé tették. Nem volt nehéz! S mégis századokon át dolgoztak szapora kézzel, míg a mai közszellemet megteremtették.

Egyetlen fegyverük az írás, a sajtó volt.

Ezzel a megvadult, az eltompult, a megkérgesedett emberrel s annak egész szellemi világával kell megküzdenünk. Rettenetes, kétségbejött! S mégis semmi csüggedés! Új vért az erekbe! Új szellemet a vesékbe! VÉR, agyvelő és szív-tisztogatást mindenkinek előtt. Kicsérélni az egyedek természetét, letörni a régít mindenütt. A megfertőztetett testekből kiüzni az ördögöt és ismét a Szentlélek templomává tenni. Megszentelt természetet, Istentől áthatott idegeket előbb a társadalomnak, s csak aztán kezdődik minden térer a haladás.

Hangozzék tovább is hát, hívjon, buzdítson a szt. áldozás. Meg kell tölteni hegyeket és völgyeket e kiáltással. Napirenden tartani, emlegetni, gyakran megkérlelni és imádni az Oltárszentséget. Gutta cavat lapidem. Bűn rontotta meg az emberi természetet, s ennek egyetlen orvosa Krisztus. A közszellem sziklaival és hegyeivel állunk ugyan szemben, de éppen e hegyekről mondá az édes Üdvözítő: „habete fidem Dei, et signis dixerit huic monti, tollere et mittere in mare et non haesitaverit in corde suo fiet ei.“

Ha Krisztus vére majd a szt. áldozás gyakori s mindennapi vételével előbb átalakítja a megromlott természetet,

csak akkor foghat az evangéliumi magvető sikeres munkához, akkor beszélhet Kr. dicsőségéről, kereszténységéről. És az sem elég! Mert aztán abhoz kell látunk, hogy Krisztus teste és vére, evangéliuma köztudattá, közóhajjá, közkultuszá, közszellemé, sőt tovább közszükségletté váljék, mely nélkül, mint a mindennapi kenyér nélkül keresztény ne élhessen, hogy a kor gyermekei a szentség szellemét a légkörből, az anyatejből szívják.

Ebben a munkában pedig egyetlen fegyverünk nekünk is a sajtó lesz!

A mai fojtó légkört, az istentelen közszellemet az írás hozta létre, mely oda is behatol, hová sem hírnökök, sem az apostolok hangja el nem juthat. A sajtó elhitette, hogy nincsen jótétemény szabkőművesség nélkül, nincsen kereskedelem zsidó nélkül, nincs haladás Isten-tagadás nélkül. S mi nem tudjuk, az örök Igének, magának az igaz Istennek szavait elhitetni, melyekkel azt mondja: „Ha ki eszi és issza az emberfiának testét és vérét, annak örök élete vagyon.“ Pedig hirdetjük évezredek óta templomainkban. Most, midőn látjuk, hogy a templomokban magunkra hagytak, az istentelen sajtó mérge lassankint kitépte a lelkeket Krisztus karjaiból, elkésvé szaladunk ki a társadalom bűneinek óriási hegyei közé és akarnánk kiáltani, hívti, buzdítani, restaurálni, de nincs szánk, n i n c s s z ó c s ő v ű n k.

Organumot tehát igazságainknak!

Hangot, szárnyat gondolatainknak!

Áldozatot! Keresztény sajtót!

Dr. i. s.

nem hiányozván a szövegből a költői igazságszolgáltatás sem: az ártatlanság fényes diadala.

De nemesak a regék, mondák és szokások világában érvényesül a bányász nép sajátos fán-táziája, hanem meg van a bányászéletnek a maga külön költészete is, melynek tárgya nagyobb részt ugyan a haza, bor és bányászleány, de van sok olyan is, mely a bányászéletnek a katona-élettel hasonlatos viszonyosságait tükrözi vissza.

Ime egy mutatványul:

Szabad ismét a kebelnek,
Tiszta égét sirni fel,
Látjuk az örök éjjelnek,
Bús homályát múlni el.

Üdvözlégy óh áldott nap,
Tőled minden életet kap,
A föld alatt oly borzasztó,
Mint a hideg, nedves sír.
Csak a bányász a virrasztó,
Legbátrabb szívvel ő bír.
Sziklát bontunk a mélységben,
Jutalom vár mindenkor,
Nem csüggedünk reményességben,
Mig tart éltünk s édes bor.

Szálljunk tehát izibe,
A föld sötét mélyibe,
Sűrűt a szél kint az éjben,
Dörög az ég s menykő hull,
A föld csendes mélységében,
Minden vesztély majd elmúl.

Szálljunk tehát izibe,
Sziklák s érek közeibe,
A bányásznak a hazája,
Arany, ezüst közt vagyon,
Minden után édes bor közt,
Baldog élet ez nagyon.

Valóban e kis költemény kifejezi a bányász kedély minden jellemvonását: a rágaszkodást a hivatásszerű munkához, ha még oly fárasztó és vesztérhes is az. Kifejezi azt a pusztíthatatlan kedélyességet, melynél fogva a reménység biztató fényével be tudja aranyozni a legnehezebb életpálya küzdelmeit is.

Végül a bányász nép értelmességét és művelődésre valló hajlandóságát, képességét bizonyítja a zene irodalma is, mely külön bányászindulóval, bányász népdalokkal stb. előkelő helyet vív ki magának a zene-irodalom világában.

Kulturális becsét emeli a bányász zeneirodalomnak, hogy termékeit — a teremtő és szervező képességgel megáldott régi vezérek buzgósa folytán — a munkás nép kebeléből alakult bányász-zenekar adja elő, s míg egyfelől a közönségnek, főként a nyári hónapok alatt hetenkint tartani szokott tizenével kellemes szórakozást nyújt, másfelől a hazafias ünnepek külső díszének emelésén is sikerrel működik közre.

Ha még azt is felemlítem, hogy a bányászzenekar az egyházi ünnepek díszének emelésére is — korrekt egyházi énekek precíz előadásával — közreműködik, ha nem is mindent, de valamit elmondék a bányászéletből.

Szmollen Pál.

A kath. sajtóegyesület igazgatótanácsának megalakulása.

A katolikus sajtóegyesület választmánya f. hó 14-én délután 5 órakor tartotta első szervező ülést Budapesten.

Herceg Esterházy Miklós az elnök, dr. Prohászka Ottokár püspök a társelnök, Concha Győző egy. tanár alelnök, Gerely József főtákar, Friedreich István és dr. Sziklay János titkárok, dr. Széki Antal a pénztáros és dr. Lakatos Géza jegyző. A választmány tagjai közül nagyon sokan jelentek meg.

Herceg Esterházy Miklós megnyitván az ülést, meleg és lendületes szavakkal üdvözli a központi választmányt és kifejezi abbéli reményét, hogy Isten áldása mellett összetartással, celtudatos munkával és ügyszeretettel valóban eredményes munkát fog végezhetni az egyesület a katolikus sajtó fellendítésére s ezzel a haza és a társadalom keresztény erkölcsi alapjainak védelmére. Konstatálja, hogy miután az egyesület alapszabályai belügyminiszterileg jóváhagyattak, mi sem áll útjában a munka megkezdésének.

A napirend tárgyalásának megkezdése előtt Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök gyönyörű és lelkes szavakkal üdvözli elnököl herceget. Mélyes örömenek és nagy bizalmának ad kifejezést afelőtt, hogy herceg Esterházy Miklós elfogadta az elnökséget. Örömenek, mert ezzel a ténnyel fokozott tekintélyt és jelentős sulyt kölcsönözött az egyesületnek mindjárt működésének kezdetén. Nagy történelmi nevek — mondotta a püspök — különös keletnek örvendenek, de ha az egész ember viseli azt, olyan, ki az életben is megvalósítja az abhoz fűződő nagy tradícióknak, akkor a nagy név nagy hatalom, drága kincs. Ilyen kincset bírnak mi herceg Esterházyban. De kifejezést ad egyúttal bizalmának is, hogy e tradíciós névvel egy szomorú tradíciót: a katolikusok közönyösséget sikerülni fog megtörni s így a katolikus sajtónak méretellen fontosságú ügyét a siker felé vezetni.

Virágok és gyöngy nélkül. *)

Életünk fentartásához nincsen okvetlenül szükségünk a bájos virágokra. Ezek nélkül is könnyen leperregne földi létünk rövid fonala. Azonban sok gyönyörtől volnánk megfosztva. Sívár, rideg napjaink volnának. A tél zordonban vándorló útjához hasonlítana éltünk. Milyen szép a tarka színben pompázó virágos rét! A mezei liliom szépségéről fonségesen regél isteni Mesterünk.

Gyöngy nélkül is ellillannának napjaink órái. Hányan vannak, akik csak nevét ismerik. Nem tudják, hogy a tengerek legmélyebb részeiben s itt is nem mindenütt el az a kagyló, melynek puha teste porszem okozta megsebesítés miatt verejtékezik; hosszú idők múltán a porszemhez tapadt verejték megszilárdul, szinompát őt magára s oly becsessé válik, hogy gyakran egy szemért több ember élete vesz el. Hanem azért e gyöngyök nélkül a királyné ünnepélyes megjelenésében nem volna oly fonséges.

A léleknek is szüksége van virágos mezőre, tarka rétre, szinompában játszó drága gyönygre, hogy gyönyörködjek, hogy elandalogva édes álomba merüljön, szive kitaruljon.

Nyljék meg tehát a mennyei városnak, hol a becsesség olajfája zöldel, aranyos kapuja s az erények illatával betelt szellemek országból

*) A brassai Erzsébet oratórium előadásakor elmondta Balogh József hittanár.

Igy reméli, hogy Esterházy Miklós neve alatt az Estorás Pálak nevéhez fűződő eszmékben megújított Magyarországhoz fogunk eljutni.

A lelkes éljenzés csillapultával elnök föl-szólítására Gerely József főtitkár tette meg a jelentését az eddigi eredményekről és előterjesztéseit az egyesület organizációjára, adminisztrációjára és megszilárdítására vonatkozólag. Örömmel jelenti, hogy már most, mielőtt meg a rendszeres akció megindulhatott volna, az egyesületnek már közel ezer tagja van, kiknek sorában alapító- és dísztagok máris igen szép számban vannak képviselve és nincsen nap, hogy ezeknek száma ne szaporodjék, így csak a mai napon is három illusztris névvel gazdagodott az ezerkoronás dísztagok névsora. Bejelenteti, hogy a közgyűlés határozata értelmében elküldetett a pápa ő Szentiségéhez az üdvözlő felirat, javasolja továbbá, hogy a nemes nagyobb adózóknak, kik oly nagylelkűen előlegezték bizalmukat az egyesület iránt, köszönő iratok küldessének, amit a választmány egyhangúan el is határozott. Előadó főtitkárnak szorosán adminisztratív jellegű előterjesztései után dr. Szeki Antal, az egyesületnek buzgó pénztárnoka ismerteti öröndetes adatokban az egyesület gyorsan fölszaporodott vagyonát. Szombaton déli 12 órák a tiszta vagyon 53.923 K. 64 filler, melyből 47.800 korona takarékpénztárban kamatozik, a többi adományozott érték papírosok és részvények alkotják. A részvényeket a névérték alapján vette számitásba. — Ajánlja, hogy egy bizottság karöltve a felügyelő bizottsággal, állapítsa meg a pénzkezelési szabályokat.

Elnökölő herceg köszönetét fejezve ki az előadoknak, a napirend következő pontjait jelölő meg az alapszabályokban előírt békeltető bizottság megválasztását. A választmány megalkototta a bizottságot a következő tagokból: Erdösi Károly, dr. Hajduska Emil, dr. Hencz Károly, dr. Landauer Béla és gróf Mailáth György.

Ezután következett az egyesület igazgatótanácsának megalakítása.

Az igazgatótanács megalakításával a választmányi ülés tárgysorozata ki volt merítve

s elnök, miután még a többi közreműködők mellett különös köszönetét fejezte ki Gerely főtitkárnak, az egyesület fáradhatatlan mozgótojának és a buzgó pénztárnosnak, dr. Szeki Antalnak, kik eddig egyéb szerv hiányában lelkes ügyszeretettel egymaguk végeztek a kezdet nehézségeivel tetézett munkát, — az ülést beárta.

Rögtön ezután ülést tartott az ujonnan alakult igazgatótanács, melyben főleg adminisztratív részletkérdések kerültek megvitatás alá. Elhatározott a postatakarékpénztárnak igénybevétele a pénzkezelés körül, a szükséges nyomtatványok elkészítése és a sajtóegyesületi iroda vezetésével Malesiner Emil birlapíró, eddig a Magyar Állam munkatársa, bízott meg. Nehány felmerült indítvány letárgyalása és egy akció-bizottság kiküldése után a két órahosszat tartó ülés az elnökölő herceg lelkes éltezésével befejeződött.

H I R E K.

— Az Erd. R. Kath. Irodalmi Társulat választmánya f. hó 21-ikén (szombaton) d. u. 5 órák a főgimnázium első emeleti tanári szobájában ülést tart, melyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja a z e l n ö k s é g.

— Püspök urunk önméltósága f. hó 13-án a reggeli vonattal Kolozsvárra utazott, hogy az igazgatótanács ülésén elnököljön. Kolozsvárról Budapestre utazott, hol részt vesz a f. hó 19-ikén tartandó püspöki konferencián s előterjeszti javaslatát az egységes hitoktatás érdekében.

— Személyzeti. Pap Gyula saját kérésére nyáradselyei, Péterfy József etédi plebánoknak nevezettek ki.

— Restauráció Alsófehérmegyében. F. hó 18-ikán szokatlanul nagy számban gyűltek össze a megyei képviselők a megye székhelyére Nagyenyedre a restauráció megejtése végett. Lázás érdeklődés fogta el a választókat, mert ezuttal

volt az első komoly mérkőzés az újrend és a régi rendszer emberei között, akiket az u. n. „független vármegyei párt” intézősége körlevelekben szólított fel, hogy a koalíció jelöléseinek egyik-másik pontja ellen foglaljanak állást, ha már az egész tervezet nem dönthetik dugába.

A választás d. e. 9¹/₂ órák kezdődött, s este 10 órák ért véget az új rendszer teljes győzelmével.

A megválasztott és esküt tett tisztviselők nevében Lengyel György dr. volt főispáni titkár, megválasztott megyei főjegyző mondott tüzes és lelkes beszédet, mire Kemény Árpád báró, a megye népszerű főispánja válaszolt röviden. Rendkívüli hatást kellettek a főispán azon szavai, midőn az új tisztviselőket apostrofálva mondta: Úgy segítse Isten, amint az alkotmány órei lesznek s esküjüket megtartják.

A főispán szavai után felhangzott a himnusz s fenséges akkordjai betöltöttek a vármegyei házat, melyekben még nem is olyan régen más irányzat uralkodott s más emberek rendelkeztek.

Közöljük a választás eredményét:

Alispán: Báro Bánffy Kázmír (új).

Főjegyző: Dr. Lengyel György (új).

I. aljegyző: Nagy Pál.

II. „ Cirner Ákos.

III. „ Horváth József (új).

IV. „ Dr. Müller Géza (új).

V. „ (árvaszéknel): Ince Miklós (új).

Tiszti főjegyző: Dr. Garda Kálmán.

Árvaszéki elnök: Dr. Jeney Elek (új).

I. ülnök: Veress Miklós.

II. „ Balázs Gergely.

Főszolgabírák:

Dr. Incedi-Joksmán Ödön (Nagyenyed) (új).

Dr. Tókos Géza (Tövis) (új).

Imreh József (Verespatak).

Csuka Domokos (Magyarigen).

Pongrácz Géza (Alvinc).

Szabó Lajos (Vizakna).

Böjthe Kálmán (Balazsfalva) és

Binder József (Marosujvár) (új).

Szolgabírák:

Ikrich Arnold, Lengyel Mór (új), Zalányi

Parkas, Vadadi László, Lőte Lajos, Dr. Száva

Aurel, Konez Albert, Kovács Pál és Teleki

Dezso (új).

— Erzsébet oratorium Brassóban. A mai Salomé-lázus világban, amikor drámában, dal-műben s minden képzelhető formában beadják a naiv közönségnek a buja királylány történetét, sokszorosan jól esik a könnyvet forgató embernek, ha látja, hogy az olyan hófehér alak, minő Árpádházi szent Erzsébet, a vallásos kultuszon kívül irodalmat is teremt, s megihleti a művész géniuszát is. Szent Erzsébet tiszta szellemének hódoló legszebb költői és zenei alkotások közül való Müller Henrik, földai kanonoknak 8 képből álló oratoriuma. Ennek az oratoriumnak tökéletes előadása nagy színpadi technikát, sok zenei tudást és szabatos éneket kíván, úgy, hogy aggodalommal néztünk ama gyermekelőadás elé, a mely dec. 15 én hívott nagy, előkelő közönséget össze a helybeli zárda dísztermébe. Aggodalmunk fokrol-fokra kisebbedett, végül teljesen elszórt, hogy helyet adjon az előadás nyújtotta művelzetnek. A gyermekek jól énekeseknek bizonyultak s a szűk színpad, az alakok ügyes, plasztikus beállítására folytán mintha kitágult volna. Zárdán kívül álló női és férfi szereplők inkább csak támogatók voltak, mert a sikert első sorban igen helyesen, a zárda mostani növendékei biztosították. Az oratorium prólogus előzte meg (Lapunk tárcarovatában közöljük. Szerk.) s ezt Balog József hittanár mondotta, a darab fogandolait, mind-

szálljon felénk szent Erzsébet. Varázsoljon elénk virágos mezőt; mutassa az utat, melyen haladok, míg a földön járt. Teremtse tavaszi léget a jégmezőkre. Tanítson meg: hogyan kell az árvákat gyámolítani, hogy irgalmasságot nyerjünk. Isten iránt való forró szeretete gyűllessza lángra szívünket, hogy egykor színről-színre láthassuk a magasságbeilit. Izleltesse meg az Úr Jézus edességét, hogy szívünk királyának válasszuk s hogy minden vágyakozásunk célja a menyből alászállott Istenember legyen. A menyasszonyi mirtuszkoszorú szépségevel bájolja el a női lelkeket s tegye ragyogóvá a szépszeretet ezüst fátját. Teremtse rózsákat a kenyerekből, hogy adakozásra nyíljenek jobb kezünk. Virágzedsre termelt újjai tanítsanak meg arra, hogy a szenvedők ápolásai képezik a lélek heradhatatlan virágait. Wartburg komor falai, a sziklatömeg meredek útjai juttassák eszünkbe az Üdvözítő szavait, hogy az égi Jeruzsálem felé keskeny és göröngyös az út; töviseken lépdél, aki arra jár. Beszélje el, hogy lemondás, alázat, az Isten akaratán való megnyugvás s a kereszt útja vezetnek a szebb hazába, mely túl, túl az élet tengerén terül el aranykalászaival, el nem muló örömeivel.

Hogy testi életünk benső folyamata fönnmaradhatson, hogy növekvés és fejlődés következék, szükséges a napnak tüzes sugara, levegő és táplálék, mely vért, izmokat és életerőt ad.

Szellemi életünk is követel anyagot a fejlődésre. Pozitív benyomások, magaslatos tanok, az örök-kevalóságba átutaló tanuságok és események képezik a szellemnek és szívnek erőteljes levegőjét, izzó fényt, izletes eledelét. (Rott.) „Nem lehet a lelkiismeretlet igazán művelni a vallási titkok kultusza nélkül, melyekben az emberi lélek a legfelelőbb tanuságok és tények alapján természetfölötti hivatásának öntudatára jut”, mondja egy kiváló nevelő.

Ünnepélyünk célja: a természetfölötti rendeltetés öntudatának fejlesztése szent Erzsébet fölemelő életének bemutatásával.

A porszemet a déli szél felkapja. A levegőben uszó párák hozzátapadnak, megsűrűsödnék s harmatcseppként a földre hullanak, a virágok kelyhén ragyognak, üditenek, éltetnek. Porból az égig emelt, megtisztult, dicső szellem üdits, éltes minket is!

A megjelenőket szent Erzsébet szellemében köszöntöm s szíves pártfogásukért az intézet nevében köszönetet mondok. Gyarlóságainkkal szemben elnézést és türelmet esdeklek.

És most zengjen a dal, dobogjon a szív, szóljon a zene „nemzetünk dicsőségének”, az „erős asszonynak”, Árpádházi szent Erzsébetnek tiszteletére!

megannyi virágot, szép, illatos, harmatos csokorba fűzve. Azután következtek a szebbnél szebb számok kedves, a figyelmet mindvégig ébrentartó változatosságban. A mű szavaltai részeit hárman adták elő: Trébits Olga, Dietrich Mária és Bodó Pirokska. Mindhármukat athatotta a darab szelleme s a lelkesedés hangján, a szeretet melegével, majd a megnyugvást találó bánat mely tónusával magyarították az erős asszony életének változatosságát. Nyomban a költemény elszavalása után szétfutott a függöny s láttunk beszédet, szent Erzsébet életének egy-egy epizódját plasztikai ügyességgel bemutató élőképeket. Láttuk Erzsébetet, Isten szerető leányát, a bájós rózsajelenetben, láttuk a szegények anyját, mint kimagasló lilomszálát a koldusok bus csoportjában, az eszményi anyát gyermekeivel, a könnyező hitvest, amint búcsút vesz szeretett férjétől, láttuk, amint elüzetve Wartburgból, holtyog a vadonban, ott láttuk ferje ravatalánál és a megdicsőülés fényében. S míg a szem a káprázatos szépségű képekben gyönyörködött, gyönyörű, a jelenetekhez stílusban alkalmazkodó dallamok foglalták le a figyelmet. Szálfonó, összhangzású kardonok és magánzólamok töltötték be a drámai űrt. A magánzólamokban remekelték Bede Erzszi csengő szopránjával és Resch Lőrinc szép, tenor baritonjával. A karok férfiszólóit Balázs postiszt, Chöz, László, Resch tanítók és Schreider tanárjelölt énekeltek. A fordítás munkáját avatott tollal Kende Szevér káplán végezte, nagy része van a rendezésben neki is, Balog József hittanárnak is, a siker országnéző azonban a nővérek buzgó gardájáé, azé a fehér gardáé, mely nemcsak ünneplé az erős asszonyt, hanem szóval-tettel hódol is szellemének.

— **Katolikus bál.** A „Budapesti Katolikus Kör” segélyalapja javára a fővárosi és vidéki társadalmi tagjaiból alakult bizottság az 1908. évi február hó 1-én a budapesti Royal szálló termében nagyszabású bált rendez, melynek elnökei Esterházy Miklós herceg és Zichy János gróf, akiknek támogatásával a jótékony célú mozgalom előreláthatólag nagy sikerhez fog vezetni. A társadalom körében már eddig is nagy érdeklődés mutatkozott a bál iránt s bár a rendezőség működését csak most kezdte meg; a bál vendőségét és díszelnökségét, már is többen elfogadták: így Esterházy Miklós herceg, Szőgyény-Marich László berlini magyar-osztrák nagykövet, Szőgyény-Marich Lászlóné, Zselénszki Róbert gróf belső-titkos tanácsos, gróf Zselénszki Róbertné, gróf Karácsonyi Jenőné, Zichy János gróf, báró Révay Gyuláné, öv. gróf Almássy Györgyné, Apponyi Géza gróf, főispán, gróf Apponyi Gézáné, Grosschmid Beniné, Pechata Endre kuriai bíró, Mariska Vilmos udvari tanácsos, egyetem tanár.

— **Boszantó tévedés.** Lapunk 48. számában részletesen megemlékeztünk arról az ünneplés szentszéki ülésről, amely a gyulafehérvári főgimn. tanácskozó termében ment végbe. Azóta ezt a hírt kivonatolva olvastuk egy egyházi hetilapban és egy politikai kath. napilapban. Mindkettő az ülés színhelyét Kolozsvárra teszi, irván, hogy az „a káptalan tagjai, a szentszéki tanácsosok, továbbá a helybeli papság és a kispapok részvételével” folyt le. Az ilyen alakban közölt hírből az állapítható meg, hogy az *erdélyi püspök székhelye Kolozsvár*. Múltányolmi tudjuk a lázas hírlapírói munka következtében előállt elnézések, de ez a felhozott eset épen katolikus lapokban nagyon is boszantó felületesség.

— **A temesvári legényegyesület** igen érdekes és értékes teli munkarendet állított össze. A felolvasásokra és előadásokra a társadalom különböző rétegeiből vállalkozók névsora s az előadások tárgya mutatja, hogy szépen fogják megoldani a kitűzött célt: az ifjak hiányos ismereteinek pótlását és kibővítését. Az előadások közt, melyek 4 óra vannak beosztva, vannak vallásos, szociális, történelmi, egészségügyi tárgyúak. A komoly munka mellett a nemes szórakozásnak is jut hely. Tartanak színi előadásokat, tombolával egybekötött családi teastélyeket.

— **A tanítóképző-intézeti tanárok kongresszusa.** A tanítóképzőintézetek tanárai fizetésük javítása érdekében kongresszust tartanak. A választmány szükségesnek tartja, hogy a középiskolai tanárokkal egyetértve ugyan, de tőlük függetlenül járjanak el, mert a közös érdekek mellett vannak speciális érdekeik is, melyek kidomborítása és megvalósítása csak így lehetséges. A kongresszust 1908. évi január hó 5-én d. e. 9 órakor tartják meg Budapesten, az I. ker. áll. tanítóképző-intézetben. Az elnökség a kongresszus előkészítésére a következőket intézkedett: Guzsvenitz Vilmos, Oroz István, Sinkó Endre, Nagy László, Sztanko Béla, Stepankó Albert és Farkas Sándor egyesületi tagokból előkészítő- és javaslattevő-bizottságot alakított. E bizottság dr. Baló József alelnök vezetése alatt a kongresszus sikere érdekében minden szükséges lépést megtesz s az előadói javaslatot is kidolgozza. 1908. évi január hó 4-én este 7 órakor rendkívüli választmányi ülés lesz az I. ker. képző-intézetben, mely egyúttal a kongresszusnak is előértekezlete lesz. E gyűlésen az előadói javaslat végleges szövegezéssel állapítatik meg. Ezért óhajlandó, hogy már ezen az előértekezleten is minél többen jelenjenek meg az érdekeltek tanárok.

— **Nyilvános köszönetet mond** Lázár Mór kúdsíri lelkész ur a Szent István Társulatnak azon kegyességéért, hogy a szegény iskolás gyermekek számára 20 drb. elemi- és 20 drb. kis kátét szíveskedett küldeni.

— **Eucharistia társulatról.** Minden papi működésünk gyökere, sikere az Oltárszentségből árad ki, onnét szívja hatását, nyomatékát. Hiába merülünk mi bele a munkába, hiába akarjuk a társadalmat reformálni, hiába viszünk vezető szerepet a társadalomban, ha lelkünk mélyen nem gyökeredzik az Eucharistiába. A templomunk otthonosabb, iskolánk vonzóbb, betegek kedvesebbek, nyomorúságunk elviselhetőbb, sz. miséink valódi erőforrások lesznek az Eucharistiával; a gyóntató szék puha, a prédikáció szék a megtérítés s hatás helye lesz — a falusi lét magánya, kis szobánk némasága jól eső, lelketemelő lesz Vele. Meg kell tehát ragadnunk azt az eszközt, mely bennünket papokat az Oltárszentséghez szorosabban fűz és ez az Eucharistia társulat.

Kötelesség: minden héten egy órát imádásban tölteni az Oltárszentség előtt. Sok ez nekünk papoknak? Hisz hiveinket beírjuk az Oltáregyletbe havonként egy órai imádsárra, a hívő havonként egy órát töltön az oltár előtt. Az órának könnyítése: felőra breviáriumozás, felőra adorálás. Felőra előkészület a sz. miséhez, felőra sz. mise, vagy sz. mise s felőra hálaadás. Beteghez megyünk, keblünkön viszünk az Urat, imádjuk őt, a beteggel való foglalkozásunkat esatoljuk az imádsághoz. Hideg van — ott a meleg szoba, forduljunk a templom felé s adoráljunk otthon. Betegek vagyunk — a betegágy mily jó imádsási óra s mily kedvesen fogadja ezt az Ur.

Mily hathatós prédikáció az, ha a harangozó a papot az oltár előtt terdelve látja vagy

a cseled imádáson éri szobájában a tisztelendő urat!

A többi kötelesség már mellékes: 2 K. tagsági díj, ebből 1 K. 20f. előfizetés az Eucharistia lapjára, 80 fillér meg a pesti örökimádás templomára. Mondjunk félevenként beküldeni az elvégzett órákról a lapocskát — libellust.

Kérdőkövésekre szívesen adok választ, sőt alapszabályokat is küldök — jó alkalom most a közelgő újév a belépésre. Sorakozzunk minél többen az Eucharistia zászlaja alá! Ez ideig csak 80-an vagyunk. *Szóthy.*

— **A francia egyház újjászervezése.** A nyár folyamán a Croix körülbelül harminc püspököt, a Figaro 7—8 püspököt interjuint meg: az első arról, mint vélekednek a jelen vallási helyzetről, a kötelességeikről, melyeket a katolikusokra ró az új helyzet és a szükségessé vált új szervezetekről, az utóbbi a papságnak az új helyzetben beállott politikai és társadalmi szerepéről. Ezen sokszor terjedelmes nyilatkozatoknak lényegét összeszegezve, a Semaine religieuse de Limoges a főpásztori nyilatkozatok alapján röviden így írja le a francia egyház mai helyzetét.

Nemsokára két esztendeje lesz már, hogy az elválasztási törvény életbelépett, akkor sokan a francia egyház bomlásától rettegtek vagy pedig azt remélték, mások pedig a katolikus nép hitének hirtelen ujjafelédésére számítottak. Az események nem igazolták teljesen sem az egyik fel reményét, sem a másik fel aggodalmát. A Croix-nak adott püspöki válaszok javarészen két nagy előnyt és két nagy hátrányt domborítanak ki. Egyrészt megnyerte az egyház függetlenségét az egyházi kinevezéseknél és nagyobb szabadságra tett szert az egyházi ténykedéseknél, másrészt azonban nagyon megcsinylte a javaiból való kifosztást, melynek végtelen méreteit s kiáltó igazságtalanságát sokan még csak nem is sejtik.

Ezek azok a következmények, melyek anyagi szervezetében érintik az egyházat; de más szempontból nézve a dolgot, előidézte talán a szétválasztás a sokak által jövendőlt vallási burgalom föllobbanását? Be kell vallani, hogy nem. És mgr. Herscher kérdésére: „Hol van a katolikusok vallási téren való fölbredése?” Vele együtt be kell vallanunk, hogy azt sem találjuk meg azzal az erővel és állhatatossággal, mint azt többen remélték.

Habár ilyen hirtelen megújulással nem is találkozunk, mégis megnyugtató a legtöbb püspök ajkáról elhangzott ama nyilatkozat, hogy egyházmegyéjük vallási szempontból nézve, a szétválasztás által mísem veszített, sőt némi haladást lehet megállapítani. „Tisztán a vallási szempontot tekintve, a szeparáció egyházmegyém javított”, írta du Vauroux. „A szeparáció egyházmegyémbe a megújulásnak volt kiinduló pontja”, mondotta Douais püspök. Ehhez hasonlólag nyilatkoztak de Cabrières, Luçon, Germain, Belmont, Henry stb. püspökök. És az igazságtalanságok és zaklatások dacára, melyeket kiállottak sokan ezen püspökök közül, midőn már kiűzettek palotáikból és megfosztattak fizetésüktől, önmagukról megelégedkezve s csak a lelkekre gondolva, mégis bizonyára aláírják a montpellier-i püspök szavait: „Az eredmények összességükben nekem kielégítőnek látszanak.”

Az írók legnagyobb része, kik a szeparációi esetleges következményeit mérlegették, abban mind megegyeztek, hogy a szeparáció a papság kiegészítésében — az egyházi pályára lépésben — szünetelést, sőt visszaesést fog szülni. Ez tényleg meg is történt elég püspökségben, de nem állott be azzal az általánossággal, amint

gondolták. Az amiens, tarbesi, beauvaisi, quimperi, airei, lyoni, perigueuxi püspökök kijelentették, hogy náluk a papi hivatal nem lanyhult. Cambraiban még növekedett is.

Ami a papság szervezetét illeti, itt semmi említésre méltó változás nem történt, kivéve, hogy az esperesség és az esperesplébános azóta sokkal fontosabb hivatal és személy lett. Az esperesi kerület újra egy élő vallási egységgé lett. Megemlítsük, hogy egyes egyházmegyékben, nevezetesen Reimsben és Dijonban egyesületi igazgatókat neveztek ki, akiket a plébániai teendőktől felmentettek s kik ezentul egészen az egyleti működésre szentelik magukat.

A jövőre nézve többen a püspökök közül annak a szükségességével számolnak, hogy a nagyobb plébániák, amelyek missziós központokká fognak válni, a ma mindenféle helységeken szétszórtva élő papokat összpontosítsák s közös apostoli életben egyesítsék.

A mi a papság szerepét illeti, az miután minden adminisztratív köllönetől és politikai elfoglaltságtól fölszabadult, most az evangélicizáció és társadalmi jótékonyág terére léphetett.

Mgr. Belmont azt mondja: „Miben sem remélhetünk másban, mint abban, hogy a népnek tisztán és egyszerűen az evangéliumot hirdetjük, gondosan kerülve a természetfölötti céllal össze nem ferő elfoglaltságnak minden látogatását is“. Az én ideálom ez, mondja mgr. Delmaire, legyen a pap nevelő, nyilvános jötevő, mindama erkölcsi és anyagi szolgálatokban, melyekre képes és szentelje magát e célnak minden feltétel nélkül, a legteljesebb önzetlenséggel.

A püspökök által legközvetlenebb szükségességüknek jelzett törekvések közt igen gyakran találkozunk a vallási oktatással, mert „vallási tudatlanságunkban veszünk el“ és az egyesülés szellemének kifejlesztésével az individualizmusra annyira hajló katolikusoknál.

A konkordatum által szétört kereteket új élő és mozgó keretekkel kell pótolni; a beszüntetett kultusbudgetet a rendszeresen szervezett adózással.

Az első szükséglet kielégítésére a különböző egyházmegyékben a kísérletek egész sorával próbálkoztak. A püspökök mind a „kísérlet“ szót hangoztatják, jelezve ezzel az elfogadott megoldások átmeneti jellegét. Innét van aztán, hogy minden egyházmegyében más-más szervezetet találunk. De ezen nincs mit csudálkozni, kísérletek folynak.

Akárhány egyházmegyében kétféle szervezettel találkozunk: egy adminisztratív szervezettel, mely a régi Conseils de Fabriqueekt (hitközségi tanács) van hivatva pótolni és a propagandának és hitéleti tevékenységnek egy szervezetével, mely a katolikus bizottságok vagy a vallástevékenységi bizottságok helyére lépett; az elsőnek célja a finansziális adminisztráció, az utóbbi iskolák alapítása, ifjúsági egyletek, sajtó-propaganda, konferenciák stb.

Más egyházmegyékben a plébániai tanácsok egyesítik e kétféle működési kört és egy személyben kerekéi az adminisztrációnak és apostolkodási központok.

Még különfelebbek a kultuszfilére szervezetei. Altalánosságban egy frank a szemé-

lyenkinti adózás minimuma, melyet szintén általánosságban, a háznál tett látogatás alkalmával szednek össze. A szervezet többi részletei a végtelenségig változnak. De egy elv majdnem mindenütt dominál és ez: hogy az egyháznak a világi elemnek bő részvétel kell engednie az adományok gyűjtése és hovatfordítás ellenőrzésében. „Mint hogy a közönségnek kell a költségeket viselnie — jegyzi meg Ricard püspök — világos, hogy joga van a bevételek és kiadások budgetjébe bele is tekinteni.“ Az adott feleletek nagy része jelzi, hogy az improvizált szervezetek által gyűjtött segély elegendő a kultusz évi költségeire.

A hierarkia közvetlenebb és szilárdabb irányítási, a világi elemnek az egyházi életben való bővebb részvétele, a vallási szervezetekből minden politikai gondolatnak kizárása az eddigi kísérletek hármass följelmonása.

Ami pedig egy katolikus párt megalakítását illeti, annak helytelenségében mind egyetértenek. Erre nézve Dubillard püspök ezeket mondja s vele egybehangzókat kartársai nagyrészt nézetek is: „Ha arról van szó, hogy a katolikusokat hitük és vallásos érdekeik megvédésére csoportosítani kell, ez helyes dolog és szükséges manapság, de ezen csoportosulásnak semmi szín alatt sem szabad pártnak neveznie magát; mi mindannyian valamennyi egyesület akarjuk, aki azonban pártot emleget, az szükségkép megosztásról beszél...“

A szeparáció két éve után, midőn az első kísérletek s erőpróbák már megtörténtek, az első eredményekről már be lehet számolni; azt lehet mondani, hogy a francia egyház újjászervezése jó úton van, csak hogy néhány optimista reményeivel ellentétben, csakis lassú és kitartó munkával fogja majd a körülről fölhalmozott romokat eltakarítani és új útjában már is föltűnt akadályokat legyőzni. (ke) (E. K.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Egészség-Naptár.* Hatodik évfolyamban jelent meg Márton Sándor dr. szerkesztésében az 1908 adiki „Egészség-Naptár“. Változatosan gazdag, mindenekelőtt hasznos tartalmával méltó folytatása elődeinek, sőt úgy tapasztaljuk, hogy évről-évre gazdagabb, tartalmasabb e kis házi tanácsadó. Rokonszenvesen is fogadja a közönség e jó barátot, mert hozzáértő szakemberek oktatják ki az olvasót könnyen megérthető, népszerű és meggyőző, sőt szórakoztató módon arra, hogy egészségüknek mi válik hasznára, mi kárára, hogy miként védekezhetik a lépten-nyomon fenyegető veszedelmek ellen. Bámulatos e könyv sokoldalúsága, mellyel az olvasót elhalmozza. Különösen foglalkozik a gyermekóvással, a gyermekvédelemmel a bölcsőtől az iskoláig. Sok és okos tanácsot ad a serdülő ifjúságnak, a tanulóknak és tanárainak, az anyáknak, az iparos és mezőgazdasági munkásoktól, a szegénynek, gazdagnak egyaránt a konyhától a palotáig. Igazán mindenkinek ajánlható e kis könyvecske, mert aki ennek lapjait végigolvassa és a benne lévő jó tanácsokat megszívleli, megfogadja, az sok bánattól menti meg magát és

csaladját. Már a kalendárium rovatában ismerteti a szerkesztő a különböző időszakokban előforduló aktuális megbetegedéseket s rámutat arra, hogyan lehet azokat laikusnak is könnyebben felismerni és ellene védekezni. Egész sorozata fordul elő a különböző szakkérdéseket tárgyaló cikkeknek és hasznos tudnivalóknak, közhatalú intézményeknek. A könyv ára díszes kötésben 1 kor. 20 fillér és kapható Szilágyi Béla főbizományosnál, Károly-kört 26. valamint minden könyvkereskedésben.

CSARNOK.

Wartburg vára.

— A ker. szociális tanítókhoz. —

Az önző érdekek csábaitól vezetett társadalom romlott szelleme jár körül a világban. Jégkebelbe fásult szívet zárva, kifejlődött agy, a tökéletességhez közel álló világ s a degenerált ember. Az eget is megközelíteni akaró ész uralma alá hajtotta a nemesebb érzelmek termelésére hivatott szívet s előállott a végelejt nem ismerő ember, ki küzd, hatványozva hullatja véres verejtékét, de esennen óhajtott parányi földi boldogságát sem találhatja fel lakadatlan munkája árán sem.

A szív a szabados öntudatosság erébe ömlesztvi verét. Az agyra támad. Feketét a viharos gondolatok millióinak. Békóba veri az elme szárnyait, melyekkel szent felelemmel Istent keresni az ég felé tört. Szárnyasattogása közben lerántja a föld piszkos porába, hogy hajhássza a gyönyört, hadd loholjon a csömörletes élvek után. Harc, életre-halálra menő harc támad e két lelki erő között. Harc, amelyet a mai kor gyermeke közönségesen szocializmusnak szeret nevezni.

A nyugodt szemlélődés szigorú okfejtése mellett nézve eme tragikus harc örületes forogtatagát, nem nehéz rájönni, hogy e harc kezdete a bünbeesett ember változatlan sorsával egyidejű. A bünbeesés pillanata örök harcot jelent, míg ember él e földön, s míg a szív és eleme vivnak egymással adáz küzdelmet. E két tőnek szüntelen tusája vitte bele az emberiség lelki etnografiájába azt a sok girbe-görbe vonalat, melyek az ember fölemelkedését mutatják hivatása magaslatára, avagy gyászos sülyedését tárják a megülettötött szemlélő lelki szeméi elé. Soha nincs egyenes, meghatározott haladása az embernek, gyors átmenetek jelzik küzdelme színterét, amint a szív és eleme elkeseredett harcának erupciója parancsolta ezeket. A történelem egyik oldala felemelkedést mutat. Az ember istenét keresi. Égi sejtelmek vetnek gátat elméje lángostorainak. Szabad tért nyer a szív megnyilatkozása, s az emberiség sorsán a boldogság hajnala dereng. Lány-szellő suhan végig a világ felett, szárnya két a szívtermelte háláenekeknek s repül Istenéhez, áldozatot rakni jóságos lábaihoz, áldozatokat, melyeket jobb ösztöne sugallatára felküldött az ember. Beke van a nagy világban.

Másik oldalon már békóban áll a szív működése. Az ész uralma hoz átkot a világ fejére. Az égi célok helyes mérlegelésére nem kap erőt

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, válódékat, éjjeli izzadást

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban. — Ára övegenként 4.— korona

az emberiség. Tekintete a földi röghöz tapad, abban talál ideig-óráig tartó célokat, testét ennek adja vissza, de vele együtt az Isten lelkét is a föld gyönyöreibe meríti. Boldogtalan a föld lakója. Isten szava dörög feleje „veto“-t, haragja zúgva végig cikázik az égi boltokon, s a szív a küzködő lélek sejtelve vonásaival hanykódó természetére e három szót karcolja: Kezdetben volna az Ige.

Bizton elvész az emberiség a küzködés közepette, ha a végtelen jóságú égi kéz sorsát nem szövi, s mai kor sötétlő, haragos egere kegyelmet osztogató sugarat: az anyaszentegyházat, mely a földi élvezetek és hiúságok örvényébe merülő kor gyermekeinek újra égi ösvényt mutat. A dacoló ember így is megmarad földi hivatásának, történelmének lapjai váltakozva szólnak s festik vándorlásának nyomait és e lapok mélyen huzódó barázdáinak tanulságain pihenhet a mai kor tekintete. Am a sincs pihenés. Az emberiség eme lerajzolt sorsának változó ma éppen az „én“ nyert harcát festhetik le, s irhatnak a történelem ama oldalára, mely a küzdelemnek helyül van fentartva. Mit jegyezhet le erre a történetírő? Azt, hogy ma talán jobban dül a kebel harca, mint valaha. Az elégtelenség átkos gyümölcsét termi izzasztó munkánk, csengő aranyban-üzüstben szólal meg az emberek lelke, mételeyezve van a társadalom szelleme. Küzd és izzad, s vére verejtékének gyöngyeitől áztatott földje átkot termelt — önmaga átkát. A küzdőter borzalmasan sötét s az emberiség jobbjai, kikben megszólalt a lelkiismeret vádja, Isten keze után törnek föl, világitó kegyelemsugár után esedeznek, bár egy szende sugár után, mely bevilágítsa küzdelmük terét, utat mutasson, eszköz is adjon sikerrel bízott munkájukra. Támad egy hadsereg: a keresztény szociális katonaság. S ime az egyház, a siró egyház megnyitja Wartburg kapuit, világitó faklyát gyújt fel, sugarai áthatolnak a bünködés s elhangzik anyai szava: „Ó jertek ölembe hű gyermekeim!“ És a jó lelkek mennek a sugár bevilágította uton Wartburg vára szelleméhez, tanulni tőle lemondást, szívjóságot, istenfelelmet, igazi felebaráti szeretetet, engedelmséget, alázatosságot, mennyei erényeket, hogy ezekkel fölvertelve menjenek vissza céltévesztett testvereikhez, elszórná az erények magvait, megtisztítani a prostitált világot.

Áll a vár. Trakht-sziklak százados, mohlepte szirtjein rakta meg palotáját a vár ura. Firkésző tekintettel neze le a völgybe, ahol ezer meg ezer kunyhó mécsvilága bóbiskol s lakója inádkozik. Felve lesi ura parancsát a pór, izgalma álmot riaszt szempilláiról, a hegedősök énekének elhaló akkordjai csapkodják ablakát, hánykodik zizegő szalmáján nyugtalanul: vajjon nem-e támad ura kegyencei valamelyikének agyában átkos gondolat? Bent a várban fejedelmű öltözetű urak gondülő játékbán merülnek el. Boldog mosoly játszik ajkán a vár szelíd lelkületű urának láttán tisztelői sokaságának. Egy nő is ül a társaságban. Kedélye fel-fel villanó derűjét borongós hangulat riasztja el. Valami finos érzelmek dühhatják kebelet. Kiválni vágyik a jókedvű társaság köréből, érzi, hogy mily epedő vágyal várják őt a fájdalmas szívűek. Ura keblére hajol. Estdő tekintete elárulja egyetlen óhaját, félrevonul, s a környezet sanda gúnymosolya törí meg a kifáradt kedélyek csöngjét. Hagyjuk ezeket, hiszen az élet ördögének ezer kepek szemléletére. Sötét, zimaokós eszakán halad a nő a várhegy oldalán, kegyes vágyainak sólyomszárnya ragadja őt tova, hol a mécsvilágok bóbiskolnak, tengernyi szenvedések tanyájára. Felpattan a szegényes viskó ajtaja, megprezzen a pór gyermeke a magas látogató

látára, s hol az előbb siró anya hallgatta diergő gyermekeinek javjeszékélését, ott most béke és boldogság honol. Az úrnő pillanatnyi látogatása megnyugvást szerez a mostoha sors esapásaitól lesújtott családban. Megvizsgálva hagyja ott őket, mert amott szólítja őt a szenvedő kikitörő sóhaja. Megjelenik. A családapá kezéből kihull a kenyérkereső szerszám, a beteg az ágyban rajzolja sötét gondolatait ártatlan gyermekei jövője felett, gyermekei s a gondot megosztó feleség tehetetlenül állanak ágya előtt, s megtört lelkük omló könnyeivel enyhítik mélyeséges bánatukat. Isten lelke szállt hozzájuk, türelemre, megnyugvásra int, meg-megcsokolgatja a szenvedő sebeit, a számalom könnyei végigomlanak arcán, ezeket önti a beteg seibebe, bekötözi ruhája szegélyével, meggyógyulva hagyja ott, éhező gyámoltalanainak táplálékot is nyújtván. A jóságos anyai Isten uja viszi tovább, s újra kilineset zörget. Apró, apátlan-nyátlan kicsinyek sikongása hívta be őt. Gondozatlan viskó ablakain besüvölt a hideg szél, meg-megborzongatva az árvak testeckéjét. Játékat játsza ott a sors. Könnyet ejt a látogató. Könnyre porba hull s áldás fakad nyjmat: az irgalmasság áldása. Leveti ruháját, belegöngyöli az ártatlan kicsinyeket, csokjaiban olvaszta föl az arcokra fagyott könnyeket, magához öleli őket és hazafelé siet. Utjában koldus tartóztatja fel. Leri arcáról az emészto kin, mit áldatlan sorsa idéz föl lelkében. Senkit magának nem nevezhet, csak egy birtoka van, mely biztat, eleteröt küld, táplálja étellel és meleggel: bizalom Istenben. Átérti a szegények és ügyefogyottak gyámoltója a koldus lelkének beszédét, felemeli őt, a Mindenható alamizsnáját nyújtja neki, s tovább halad. A várban már minden esendes. A nyugalom édes, lágy ölen pihen a rennye nép, mikor a vár úrnője nesztelenül besuhan az ő elhagyottjaival. A krisztusi szeretet melegét leheli reájok, s az árvak ajkán édes mosoly játszadozik, ő meg szent imába melyed. Szívének olthatatlan vágya Istenhez ragadja, lelkének minden gondolata az isteneszme körül rajzik. Oda emelkedtek föl hitének szarnyain, hogy levonják jóságos kegyelmét az ő kebelebe, hadd újra érezhesse a szenvedő, a szegény, az arva, az elhagyott a Mindenható áldásait. A csodálandó munka gyakorta ismétlődik.

Férje szegédese nem vet gátat az anyai jóságú nő öneláldozó gondoskodásának. Megerti Isten ujját, tarsul szegődik, a szegények és nyomorultak esengései előtt kiláru az a kapu, melyet eddig megközelíteni sem mert a pór úr.

Isten szándéka kifürkészhetetlen. Áld, föl-emel, ver és lesujt. Boldog, ki átérzi az ég sugalmait. A férjnek elhivatása lesz. Végig zúg Európa ormain a kereszt dicsőségének hozsánája. Lajos is feltűni a versziú keresztjelet és megy a kereszt oltalmát elettel fizetni. Özvegyi sorba jut az özvegyek vigasztaló anyala. A Gondviselés látogatását szent megadással fogadja.

A fejedelmi környezet eddig is fondorkodva nézte jóságos szívének bőéges megnyitkozását. Csapdát készít, s mikor irgalmanak teljetezi ezer és ezer ember: könyörtelenséggel fizet neki a világ. Kegyetlenül kitaszítja otthonából. Am szive jóságából újra erőt merít. Bar a rút halátlanság verig ostorozza s bár a csak tegnap fölélesztett s felruhazott beteg durva keze az utca sarába taszítja őt: néma, panasztalan fájdalommal halad szenvedési Golgotáján.

A megmentett s fölmelengetett árvak gúnyolódva követik bizalmas utján. Áldást osztó kezei által alapított zárda templomjátján kopog, Jézus szent Szívébe és seibebe teme ni mélyeséges bánatát s panasz helyett háladási

zeng reszkető ajaka. Sorsa mostoha. Azonos azokéval, kiket éjnek idején gyámolita. A szent kereszt alatt áll. Estdő tekintete az átluggatott szent kezekre szegődik s az emberiség kinzását átérzett karok fájdalmának érzete fölemeli őt s a szent kezek új hivatást mutatnak neki. Erzsébetünk kezét a munka után nyújtja ki, dolgozik. A kegyelem Istenébe helyezett remény s a szeretettel végzett szorgalmas munka gyümölcsözővé lesz, nem engedi föllepíteni sebeit, mit a hálátlan söpredék ejtett rajta, hanem újra magához öleli őket. Bámulandó emberbaráti szeretete ismét a szenvedők sebeit mosogalja s kifakasztotta könnyeit törölgeti, újra kötőtvet a koldus meztelen testére akkor, amikor ő is, a kiralyleány, koldulással tengeti gyászos, özvegyi életét. Királyi bibor és születés nem vala képes kitorolni sorsának könyvéből végzetet. Isten fölemelte őt.

A mai társadalom mámorzajos fojtó ködére ma Wartburg várából e sugarak vetitének eszménytelitett képeket s e képekből állítottam nehányat elé, örökös tanulságu a szociális munkálkodás irányítására.

A jelen viszonytagságos társadalmi mozgalmak szintén olyan irányban haladnak s olyanok is, mint az ősi lovagrendek idejében levő küzdelmes állapotok, kiegyenlítve ez utóbbit a bün ezernyi változataival. Ma is olyan természetű és tulajdonságú nép tengeti nyomorúságos életet a földön, mint Erzsébetünk idejében. A fájdalom, a keserv, a nyomor ma még szembeötlőbb. Küzködik az ember célt tévesztve s elhivatását nem ismeri fel. Bünös és gyilkát önmagába mártja. Így vérzik országunk napról napra. Küzdelmünk nem ismer tért és határt, ember-ember ellen köszörüli fegyvert, mert hát minden tevékenységnek az önzés a mozgató eleme. Tombol a bün, zokog a szüz erény, minden percen glesattan a judási csók a szülői, gyermeki, hitvesi és baráti szeretet lelkében s aztán esoda-e, ha nincs béke a világon? Isten hívja ki harcra a társadalom s e botor vakmerőségével önbukását készíti elő. Pusztul a magyar, s mint oldott keve hull szét a nemzet. Vagyonára és erkölcsére a kárhozott ördög rakott bilincseket, s halad, feltartóztatlanul önásta sirja felé. Árpádházi szentjeink hulló könnyei engesztelésre hívják a Mindenható, ki elküldi drága szellemét szent Erzsébetünknek, hogy szolgáljon önfelédett nemzetéhez, hívja irgalomra a magyar kath. papság és tanítótság szívet, kerje őket örökségének átvételére, készít senek utat a magyar nép szívéhez a Wartburg felől jövő sugaraknak.

Volt idő, mikor e szavak gyujtó hatása alatt pattant ki a hazafiság szikrája: „Veszélyben a haza!“ és csodákat művelt a honszerelen. Ma szent Erzsébet szelleme hív el bennünket kiállani minden igaz magyar szívéhez: veszélyben a haza erkölcsé! Menjen tehát a keresztény szociális tanítótság és hirdesse e szót a kunyhó lakójának és a palota urának egyaránt. Nézzenek be abba a szegényes kunyhóba, hol ma nem anyyra az anyagi, mint az erkölcsi nyomor tobzódik. Tisztítsák meg azt a szív jóságával. Nézzenek be abba a kunyhóba, hol ma nem a szegénység, hanem a tudatlanság, átká teszi tönkre a család békejét. Közeljelenek oda a szív szeretetével és nyujtsanak nekik alamizsnát a tudás, az erkölccsel párosult tudás bőségéből. Az árvak jajja és számalomra méltó sorsa is segítségért kiált.

Siessenek hát feljűk, hisz az árvak jövője az emberek szívtelensége miatt sokkal bizonytalanabb, mint valaha. Karolják fel őket, takargassák be a védtelenekeket a lélek melegével. Nem anyagi áldozatot kíván szent Erzsébet szel-

leme, hanem jóságos szívet, gondoskodni az ő jövőjükről. A tanítók megtehetik ezt. Láttak-e már védtelen özvegyet, kinek a sírhantjában mindent elfodta, aki szegényes házikójában, mint az árva madár kesereg fázva, dideregve, ruhátlan. Ezek szent Erzsébetünk gyámoltjai. Kérve-kérve, hogy nyujtsunk felelő munkában megvédett karjainkat. Keressük fel az irtalmas lelkeket és gyűjtsünk számukra felülhető rongyokat. Jó tanácsunk hangozzék el minduntalan, bárha a pusztában is, sürgessük a községi menházakat, hogy ezen egykor muokabíró karok pihenése hozzon áldást szegény magyar hazánkra, ne legyen tovább kihíva Isten haragja az ifjabb nemzedék fejére.

Hány nyomorult betegünk kiált felénk irgalomért! Siessünk hozzájuk, érezzük át fájdalmukat, nyujtsunk segítséget nekik. Nem anyagi áldozatot vár a beteg, hanem jó szót, csak egy biztató jó szót, s megenyhül a remény szava által keserű fájdalom.

Fű, fa, gyökér illatos, gyógyító balzsamot kínál. Te ismered azt, ne szakítsd le, hanem csak ajánld nekik s irgalmas szívével leszed. Irányítsd figyelmét Ég fele, honnan jó minden jó, hadd tanulja megismerni Istenét, fogadja el az ő bekéjét, s legyen türelmes szenvedesei közepe. Ha látod felebarátodat küzdeni az élet nehézségeivel, sok tagú családja fentartásának ezernyi gondjaival, nyujts neki segítséget az élet nehézségeinek leküzdésére tanácsaiddal. Áldozatod rózsákká változnak át, melyekből koszorút fon a nemzet géniusza elmulásod nyugodt pillanatában jól teljesített munkád után győzelmes homlokodra.

Emeld föl karjaidat egyházad és hazád jóléteért és békességeért. Szívet, áldozatos jó szívet kér ma a magyar kath. tanítóktól Wartburg vára szent szelleme.

Az érzelmeik húrjait kell pengetni a keblekben, így lesz a szív nemes, áldozatkész és szerető.

Tanítók és főleg papok tudják legjobban az emberiség bajait, általuk panaszkodik az egyház, legyenek hát apostolok és fáradhatatlan orvosok. Kopogtassanak a paloták ajtaján. Vigyék be magukkal az idők jeleit is a paloták csarnokaiba.

Ott vár szent Erzsébet szelleme! Birják könyörületesre a dűsgazdagok szívet, szedessék föl a lehalló morzsákat s hozzák le a föld éhező és fázó gyermekeinek. Vezessék le a fouri asszonyokat a nép közé, hogy jöjjen el szent Erzsébet lelke s jöjjen vele falaink közé béke és áldás.

Valamikor ők voltak a nemzet fentartó erői, vétkes mulasztás és könnyelmű nemtörődomség örvénybe sodorta őket, ma a nép a nemzet gerince, erkölcsi sorvadása sirját ássa ennek minden órában. De még nappal van, ha borus is. A költő is felétek mutat, mikor mondja: „Boldog az az ember, ki a nép lelkére hullatja ajkának mennyei mannáját, ó a nép lelke borus, tiszta keklő eget csak néha napján lát.”

Sursum corda! Fel az új világot teremtő munkára! Szívet kell vinni a világba!

Ez az elméleti szociálizmus gyakorlati kivitele.

Szóljak a munka jutalmáról? Jutalmat ne várjunk a föld göröngyétől. A földgyermekének hálája sötét és visszatartó. Jézus megváltotta a világot s hála fejében ma is harcban áll vele az emberiség. Mit vársz halat, ha Istene nek sem adja meg a kötelező tiszteletet a megváltott ember?

Szent Erzsébetünk hány szenvedő könnyét törölte le: jutalmul sárba taszította az ördögi

lelkületű ember. Munkád jutalma kétes értékű hála lehet csupán, mit sovány koncul dob fedel a mindenkori haládatlan világ. Harcra vagyunk hívatva mint emberek, kettős harcra, mint magyar keresztény szociális tanítóság. E tudat hassa át valónkat s izzé ki szívünk ből a benítő érzetet, melyet a halátlanság bűne idézhetne elő.

Emeljünk oltárkövet szívünkben a ker. szociálizmus hármas tanából: a hit-, remény- és szeretetből. Ezen mutassunk be áldozatot az egyház és magyar hazánk nagyságáért, boldogságáért. Hiteddel Istenhez közeledel, reményed az emberiség és magad szenvedéseit enyhítgeti, szeretetteddel önmagad jutalmát nyered meg.

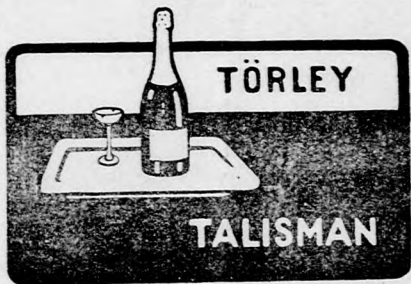
A szenvedések közepette is tehát hálalattal zengedezve törjünk ég felé, úgy boldog lesz az ország, boldogok leszünk mi s hogy így legyen, segítsen minket könyörgésével a ker. szociálizmus nagy szentje: arpádházi szent Erzsébet!

Gál Imre.

A szerkesztő üzenete.

Thomista. Jó szándékát nagyrabecsüljük, de a beküldött cikket nem közölhetjük. Fenségesről csak megfelelő formában lehet írni, a jóakarattal még nem elégséges. Ebben a dolgozatban, amely ismert dogmatikai munkák egyszerű kivonata, nincs semmi új gondolat s nincs meg legalább újabb csoportosítása az ismert anyagok. Próbálkozzék egyelőre könnyebb tárgyakkal. Mindig szívesen látjuk, mert ebben a dolgozatban is találtunk biztatót.

P. J. Deutsch Wien. Ha mi a németől valami szívességet kérünk, feltétlenül németül kérjük. A magyartól magyarul kell kérni! Ez az igazság.

Szőlő oltványok

szállít. fajtisztaságért jótállva legdurvább választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep

tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes Nagy-küküllő megye.

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett **elismerő levelek**, emellett minden szőlőirtókos megrendelésének megletele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-, mint írásbeli bizonyítást szerezhet magának **fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.**

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallásu templomberendezési tárgyak javítása különösen: modern díjak árnyékozásra.

A népiskola tananyagának tantárgyankenti beosztására szolgáló

Részletes Tantervnyomtatvány

(sajtó alatt); vagy az osztályonkénti feldolgozásra használható

Tananyagbeosztási nyomtatvány

a **miniszeri** és külön a **róm. kath.** tanterv szerint készült füzetekben megrendelhető a hat vagy bármelyik öt oszt. szám. **postadíjjal** együtt 2 kor., négy oszt. 1.80, három oszt. 1.60, két oszt. 1.40, egy oszt. 1 korona előleges beküldése mellett

GYERKES MIHÁLY ig. tanítóval Székelyudvarhely.

Hirdetések jutányos áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Tisztelettel értesitem a n. érd. helybeli, ugyszintén a vidéki közönséget, hogy a 16 év óta fennálló Gruninger-féle

czukrászdát

saját cégem alatt vezetem

Mely alkalommal felhívom a n. érd. közönség b. figyelmét, hogy rendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek, továbbá hogy az összes e szakba vágó cikkek raktáron vannak u. m.: **bonbon, teasütemény, deszert sütemény, diós- és mákospatkók, befőttek, izek, a legfinomabb anyagokból izletes és legfinomabb kivitelben.**

A legfinomabb különlegességu **borok, pezsgők, likörök, rum, stb.** jutányosan kaphatók.

Miről is szives meggyőződést kér tisztelettel:

Fritz Gyula, czukrász Gyulafehérvár. Hunyadi-tér 3 sz.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal	„	6.—
Egy negyed	„	4.—
Egy nyolczad	„	3.—
Egy tizenhatod	„	2.—
Egy harmincketted	„	1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
□ cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fillérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== A hirdetések díja előre fizetendő. ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel

a kiadóhivatal.